

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศ การใช้สารสนเทศ และปัญหาการใช้สารสนเทศในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยจิตเวช โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมาย

ประชากร คือ หัวหน้าหอผู้ป่วยจิตเวชที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยจิตเวชตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไป ในโรงพยาบาลสังกัดกรมสุขภาพจิตทุกระดับที่รักษาผู้ป่วยใน กระทรวงสาธารณสุขทั้งหมดจำนวน 131 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้าหอผู้ป่วยจิตเวชที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยจิตเวชตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไป ในโรงพยาบาลสังกัดกรมสุขภาพจิตทุกระดับ ที่รักษาผู้ป่วยในกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 88 ราย คิดเป็นร้อยละ 93

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือ สำหรับเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยได้ประยุกต์ใช้ การใช้สารสนเทศสำหรับผู้บริหารของ แซเมนและฮันน่า (Shamain & Hannah, 2000) ซึ่งเกี่ยวข้องกับสารสนเทศ 3 ด้าน คือ 1) สารสนเทศด้านการบริหารการเงิน ประกอบด้วย สารสนเทศการบริหารงบประมาณ และสารสนเทศการบริหารต้นทุน 2) สารสนเทศด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย สารสนเทศการคิดภาระงาน และ สารสนเทศการบริหารงานบุคคล 3) สารสนเทศด้านการบริหารคุณภาพในคลินิก ประกอบด้วย สารสนเทศการบริหารคุณภาพโรงพยาบาลและ สารสนเทศการจัดการดูแลผู้ป่วย โดยแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ของหัวหน้าหอผู้ป่วยจิตเวช จำนวน 13 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การอบรมหรือพัฒนาเกี่ยวกับสารสนเทศทางการแพทย์ สำหรับผู้บริหาร ประสบการณ์การอบรมหรือพัฒนาเกี่ยวกับผู้บริหารทางการแพทย์ ประสบการณ์การให้บริการพยาบาลจิตเวช ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยจิตเวช จำนวนเตียงในมารับผิดชอบ จำนวนผู้ป่วยที่รับผิดชอบจริง ผู้รับผิดชอบงานสารสนเทศในกลุ่มการพยาบาล ประสบการณ์การพัฒนาหรืออบรมเรื่องสารสนเทศของผู้รับผิดชอบ และการบันทึกข้อมูลทางการแพทย์ด้วยคอมพิวเตอร์ และประเภทของผู้ป่วยจิตเวชที่รับผิดชอบ ลักษณะของคำถามเป็นปลายปิด และเติมค่าลงในช่องว่าง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการสารสนเทศและการใช้สารสนเทศในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยจิตเวช จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างตามกรอบแนวคิดของ แซเมนและฮันน่า (Shamain & Hannah, 2000) โดยใช้ปรับข้อคำถามจากฐานข้อมูลเพื่อการจัดบริการในโรงพยาบาล (กองการพยาบาล, 2544) ลักษณะแบบคำถามเป็นแบบปลายปิดให้เลือกตอบข้อใดข้อหนึ่งประกอบด้วย

1) สารสนเทศด้านการบริหารการเงิน ตั้งแต่ ข้อที่ 1 ถึงข้อที่ 7 ประกอบด้วย สารสนเทศการบริหารงบประมาณ ข้อที่ 2.1-2.7, 4, 5, 7 จำนวน 10 ข้อ และสารสนเทศการบริหารต้นทุนข้อที่ 1, 3, 6 จำนวน 3 ข้อ คะแนนเต็ม 13 คะแนน

2) สารสนเทศด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ตั้งแต่ ข้อที่ 8 ถึงข้อที่ 21 ประกอบด้วย สารสนเทศการคิดภาระงาน ข้อที่ 8, 10, 20, 21 จำนวน 4 ข้อ และ สารสนเทศการบริหารงานบุคคล ตั้งแต่ข้อที่ 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 14 คะแนน

3) สารสนเทศด้านการบริหารคุณภาพในคลินิก ตั้งแต่ ข้อที่ 22 ถึงข้อที่ 30 ประกอบด้วย สารสนเทศการบริหารคุณภาพโรงพยาบาล ข้อที่ 22, 26, 29, 30 จำนวน 4 ข้อ และ สารสนเทศการจัดการดูแลผู้ป่วย ข้อที่ 23, 24, 25, 27, 28 จำนวน 5 ข้อ คะแนนเต็ม 9 คะแนน

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

1 คะแนน	หมายถึง หัวหน้าหอผู้ป่วยจิตเวชมีความต้องการสารสนเทศ หรือ ใช้สารสนเทศในการบริหารงาน
0 คะแนน	หมายถึง หัวหน้าหอผู้ป่วยจิตเวชไม่มีความต้องการสารสนเทศ หรือ ไม่ใช้สารสนเทศในการบริหารงานซึ่งเกี่ยวข้องกัน

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลผลโดยการแบ่งอันตรภาคชั้นตามค่าพิสัย คือ

1. หาค่าความแตกต่างระหว่างค่าสูงสุดและต่ำสุดหรือค่าพิสัย (ค่าสูงสุด-ต่ำสุด)
2. กำหนดค่าอันตรภาคชั้นโดยกำหนดเป็น 3 ชั้น

3.หาค่าอันตรายภาคชั้นในแต่ละด้าน

4.อันตรายภาคชั้น = พิสัย / จำนวนชั้น

$$= \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ต่ำสุด}}{\text{อันตรายภาคชั้น}} (3)$$

ได้เกณฑ์การแปลผลค่าคะแนนระดับความต้องการสารสนเทศและระดับการใช้สารสนเทศซึ่งใช้เกณฑ์เดียวกันในแต่ละด้านดังนี้

สารสนเทศ	ค่าคะแนน	ระดับความต้องการสารสนเทศ / ระดับการใช้สารสนเทศ
1. ด้านการบริหารการเงิน	0-4.33	น้อย
	4.34-8.66	ปานกลาง
	8.67-13	มาก
1.1 ด้านการบริหารงบประมาณ	0-3.33	น้อย
	3.34-6.66	ปานกลาง
	6.67-10	มาก
1.2 ด้านการบริหารต้นทุน	0-1	น้อย
	1.01-2	ปานกลาง
	2.01-3	มาก
2. ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์	0-4.67	น้อย
	4.68-9.34	ปานกลาง
	9.35-14	มาก
2.1 ด้านการคิดภาระงาน	0-1.33	น้อย
	1.34-2.66	ปานกลาง
	2.67-4	มาก
2.2 ด้านการบริหารบุคคล	0-3.33	น้อย
	3.34-6.66	ปานกลาง
	6.67-10	มาก

สารสนเทศ	ค่าคะแนน	ระดับความต้องการสารสนเทศ / ระดับการใช้สารสนเทศ
3. ด้านการบริหารคุณภาพในคลินิก	0-3	น้อย
	3.01-6	ปานกลาง
	6.01-9	มาก
3.1 ด้านการบริหารคุณภาพ ร.พ	0-1.33	น้อย
	1.34-2.66	ปานกลาง
	2.67-4	มาก
3.2 ด้านการจัดการการดูแลผู้ป่วย	0-1.67	น้อย
	1.68-3.34	ปานกลาง
	3.35-5	มาก

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการนำสารสนเทศไปใช้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย จิตเวชในการบริหารงาน ลักษณะแบบคำถาม ถามว่า มีปัญหา และไม่มีปัญหา ถ้ามีปัญหา ให้ระบุ ปัญหาที่มีตามที่กำหนดให้ ได้แก่อะไรบ้าง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (content validity)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความต้องการสารสนเทศและการใช้สารสนเทศในการบริหารงานของ หัวหน้าหอผู้ป่วยจิตเวช ที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วยอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านสารสนเทศมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 1 ท่าน หัวหน้าหน่วยงานพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล โรงพยาบาลสวนปรุง 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญการ พยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 1 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ ความเหมาะสมของเนื้อหา ความชัดเจนของภาษาที่ใช้ ความครอบคลุมของข้อคำถาม และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา แล้วนำข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผู้ทรงคุณวุฒิ มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตามข้อคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะก่อนนำไปตรวจสอบและหาความเที่ยงของเครื่องมือ

2. การหาความเที่ยงของเครื่องมือ (reliability)

ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับ หัวหน้าหอผู้ป่วยจิตเวช โรงพยาบาลสังกัดกรมสุขภาพจิต ภาคใต้ จำนวน 20 คน และนำคะแนนที่

ได้มาคำนวณหาความเที่ยง โดย คูเดอร์-ริชาร์ดสัน 20 (Kuder-Richardson-20) ได้ค่าความเที่ยงจำแนกรายด้าน ได้ดังนี้

	ค่าความเที่ยง
ความต้องการสารสนเทศในการบริหารงาน	0.96
สารสนเทศด้านการเงิน	0.67
สารสนเทศด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์	0.79
สารสนเทศด้านการบริหารคุณภาพในคลินิก	0.89
การใช้สารสนเทศในการบริหารงาน	0.94
สารสนเทศด้านการเงิน	0.90
สารสนเทศด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์	0.85
สารสนเทศด้านการบริหารคุณภาพในคลินิก	0.96
รวมทั้งฉบับ	0.91

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่องความต้องการและการใช้สารสนเทศในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยจิตเวช ในโรงพยาบาลสังกัดกรมสุขภาพจิต โดยดำเนินการดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุมัติจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลในสังกัดกรมสุขภาพจิต เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล และติดตามผลการอนุมัติในการเก็บข้อมูล
2. เมื่อได้รับอนุมัติแล้ว ผู้วิจัยทำหนังสือประสานงานกับหัวหน้ากลุ่มการพยาบาลทุกโรงพยาบาลในสังกัดกรมสุขภาพจิต เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย การยินยอมเข้าร่วมวิจัย การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยส่งหนังสือทางไปรษณีย์พร้อมซองเปล่าติดแสตมป์ ถึงหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลทุกโรงพยาบาลในสังกัดกรมสุขภาพจิต พร้อมแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงพยาบาล และขอความร่วมมือในการส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์เริ่มเก็บข้อมูลเดือนกุมภาพันธ์ 2547
4. ภายหลังได้รับแบบสอบถาม รวบรวมแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง ก่อนนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูล

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ มีการเก็บข้อมูลทั้งโดยการใช่แบบสอบถาม สอบถามหัวหน้าหอผู้ป่วยจิตเวช ในโรงพยาบาลสังกัดกรมสุขภาพจิต ผู้วิจัยจึงต้องมีการคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการนำไปใช้
2. ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากหัวหน้าหอผู้ป่วยจิตเวชที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยที่กลุ่มตัวอย่างมีอิสระในการตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ และแจ้งให้ทราบว่าผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลไว้เป็นความลับ และนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม
3. แจ้งให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่า ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาเป็นแนวทาง การพัฒนา งานการพยาบาล
4. แจ้งให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่า สามารถปฏิเสธหรือออกจากการให้ข้อมูลได้หากไม่พร้อมที่ ให้ข้อมูล โดยมีผลกระทบใดๆทั้งสิ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้องไปประมวลผล ด้วยโปรแกรม Excel และ SPSS โดยวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดย การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าพิสัย
2. วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการและการใช้สารสนเทศในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยจิตเวช โดยหา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าพิสัย
3. วิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการใช้สารสนเทศในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยจิตเวช โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ